Procedura postępowania w sytuacji zagrożenia atakiem z powietrza

1. Informacje ogólne

Po ogłoszeniu alarmu wszyscy zostają w budynku i w ciągu kilku minut przechodzą do wyznaczonych miejsc schronienia. Nie wyprowadzamy dzieci na boisko ani przez otwartą przestrzeń, a rodzice nie odbierają dzieci do czasu odwołania alarmu.

ELEMENT	TREŚĆ
Placówka	Zespół Szkół i Placówek nr 1 w Katowicach, ul. Ignacego Paderewskiego 46
Jednostki	Szkoła Podstawowa nr 12, Przedszkole nr 55, Międzyszkolny Ośrodek Sportowy (MOS)
Kogo obowiązuje	Wszystkich pracowników, uczniów, wychowanków, uczestników zajęć MOS i osoby przebywające w budynku (goście, rodzice, firmy zewnętrzne)
Kiedy	W godzinach pracy placówki, także podczas zajęć pozalekcyjnych, sportowych, w świetlicy i na stołówce
Kto uruchamia	Dyrektor ZSiP nr 1, a w zastępstwie wicedyrektor wg ustalonej kolejności. Gdy słychać syrenę, nauczyciel działa od razu, bez czekania na polecenie

2. Podstawy prawne i źródła

Obowiązek opracowania procedury wynika z odpowiedzialności dyrektora za bezpieczeństwo osób w placówce, a jej treść opiera się na instrukcji MSWiA i MEN z października 2026 r.

DOKUMENT	CO Z NIEGO WYNIKA
Ustawa z 5 grudnia 2024 r. o ochronie ludności i obronie cywilnej (Dz.U. 2024 poz. 1907)	System ochrony ludności, organy ogłaszające alarmy, miejsca doraźnego schronienia
Rozporządzenie MSWiA z 14 maja 2025 r. w sprawie alarmów i komunikatów ostrzegawczych (Dz.U. 2025 poz. 645)	Brzmienie sygnałów alarmowych, komunikaty RSO i Alert RCB, kto ogłasza alarm

DOKUMENT	CO Z NIEGO WYNIKA
Ustawa z 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe, art. 68	Dyrektor odpowiada za bezpieczeństwo uczniów i nauczycieli podczas zajęć
Rozporządzenie MENiS z 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach	Obowiązek zapewnienia bezpiecznych warunków pobytu i opieki nad uczniami
Kodeks pracy, art. 207–209[1]	Obowiązki pracodawcy wobec pracowników w sytuacji zagrożenia
Instrukcja reagowania – zagrożenie atakiem z powietrza (MSWiA, MEN, KG PSP, październik 2026) – omówienie: Portal Oświatowy, PAP Samorząd	Zasada „zostajemy w budynku", wybór miejsc schronienia, zadania dyrektora, nauczycieli i rodziców, wyposażenie
Rządowy „Poradnik bezpieczeństwa" (MSWiA, MON, RCB)	Zachowanie podczas alarmu, zasada dwóch ścian, przygotowanie zapasów

3. Podstawy uruchomienia procedury

Procedurę uruchamia się natychmiast, gdy zajdzie którakolwiek z poniższych przesłanek. W razie wątpliwości uruchamiamy ją – fałszywy alarm kosztuje kilkanaście minut, spóźnienie może kosztować życie.

PRZESŁANKA	JAK JĄ ROZPOZNAĆ	DECYZJA
A. Alarm ogłoszony syreną	Modulowany (wznosząco-opadający) dźwięk syreny przez 3 minuty	Każdy nauczyciel działa od razu; dyrektor ogłasza alarm wewnętrzny
B. Alarm ogłoszony głosowo	Komunikat „Uwaga! Uwaga! Uwaga! Ogłaszam alarm…" (radio, TV, głośniki, wozy służb) dla obszaru Katowic	Każdy nauczyciel działa od razu; dyrektor ogłasza alarm wewnętrzny
C. Komunikat ostrzegawczy	Alert RCB (SMS), aplikacja RSO, komunikat wojewody Śląskiego lub Prezydenta Miasta Katowice o zagrożeniu z powietrza	Dyrektor uruchamia procedurę lub stan gotowości zgodnie z treścią komunikatu
D. Polecenie służb lub organów	Polecenie Policji, PSP, wojska, Wydziału Zarządzania Kryzysowego UM Katowice lub organu prowadzącego	Dyrektor wykonuje polecenie

PRZESŁANKA	JAK JĄ ROZPOZNAĆ	DECYZJA
E. Bezpośrednie zagrożenie	Wybuchy w pobliżu, widoczny dron lub pocisk, dźwięk nadlatującego obiektu – nawet bez syreny	Każdy pracownik od razu nakazuje ukrycie i powiadamia dyrektora

Sygnały alarmowe (Dz.U. 2025 poz. 645)

SYGNAŁ	OGŁOSZENIE	ODWOŁANIE
Syrena	Modulowany dźwięk przez 3 minuty	Ciągły dźwięk przez 3 minuty
Głos	„Uwaga! Uwaga! Uwaga! Ogłaszam alarm…", powtórzone 3 razy	„…Odwołuję alarm…", powtórzone 3 razy
Znak wizualny	Żółty trójkąt wierzchołkiem w dół (budynki, ekrany)	Usunięcie znaku
Telefon	Alert RCB, aplikacja RSO	Komunikat w aplikacji RSO

Ciągły dźwięk syreny przez 1 minutę oznacza wyłącznie próbę lub ćwiczenie systemu – nie uruchamia procedury.

Alarm wewnętrzny w ZSiP nr 1

Alarm wewnętrzny ogłasza dyrektor (lub zastępca). Szkoła nie ma radiowęzła, dlatego sygnał podają dzwonki, mikrofony przenośne z wbudowanym głośnikiem i gwizdki. Sygnał musi różnić się od alarmu pożarowego, bo oznacza odwrotne zachowanie.

- **Dzwonek: 5 krótkich dzwonków × 2 serie**
  Dzwonek: 1 sekunda.
  Przerwa między dzwonkami: 1 sekunda.
  Przerwa między seriami: 3 sekundy.
  Łączny czas: 21 sekund.
- **Mikrofony przenośne z wbudowanym głośnikiem:** dyrektor lub wyznaczeni pracownicy obchodzą piętra i budynki, podając 3 razy komunikat: „**Uwaga! Alarm powietrzny. Przerwać zajęcia. Wszyscy przechodzą do wyznaczonych miejsc schronienia. Nie wychodzić z budynku.**"
- **Gwizdek: 5 gwizdów × 2 serie**; używany na boisku, w hali i na basenie MOS oraz na korytarzach podczas przerwy.
- **Brak prądu** (dzwonek nie działa): mikrofony przenośne z wbudowanym głośnikiem i gwizdki; pracownik obsługi przekazuje komunikat na każdym piętrze i w każdym budynku (szkoła, przedszkole, hala MOS). Zapasowe baterie do mikrofonów przechowuje sekretariat.
- **Odwołanie:** przez mikrofon: „**Alarm odwołany. Pozostać w miejscach schronienia do dalszych poleceń.**" – wyjście wyłącznie na polecenie dyrektora.

Kto ogłasza alarm wewnętrzny – kolejność zastępstw

1. Dyrektor ZSiP nr 1
2. Wicedyrektor ds. szkoły podstawowej
3. Wicedyrektor ds. przedszkola / koordynator MOS
4. Wyznaczony auczyciel wyznaczony (np. koordynator ds. bezpieczeństwa)

4. Siedem zasad, które zna każdy pracownik

Alarm powietrzny to odwrotność alarmu pożarowego: nie wychodzimy na zewnątrz, tylko schodzimy w głąb budynku.

1. **Zostajemy w budynku.** Wyjście na zewnątrz tylko wtedy, gdy budynek sam grozi zawaleniem lub pożarem, a służby wskażą bezpieczną drogę.
2. **Nisko i daleko od szkła.** Najpierw podziemie, potem najniższa kondygnacja; między ludźmi a ścianą zewnętrzną – dwie ściany.
3. **Szybko, ale spokojnie.** Bez rzeczy osobistych, bez kurtek w szatni, z listą obecności.
4. **Nauczyciel nie zostawia grupy.** Każda klasa i oddział ma przypisane z góry miejsce schronienia.
5. **Nikt nie wychodzi, nikt nie jest wydawany.** Rodzice nie odbierają dzieci do odwołania alarmu.
6. **Cisza po wybuchu to nie koniec.** Mogą nastąpić kolejne uderzenia – czekamy na oficjalne odwołanie.
7. **Jedna decyzja, jeden głos.** O wyjściu ze schronienia decyduje wyłącznie dyrektor lub jego zastępca.

Gdy wybuch nastąpi w trakcie przemieszczania: paść na podłogę lub kucnąć przy ścianie wewnętrznej, osłonić głowę i kark rękami, usta lekko otwarte, potem kontynuować przejście.

5. Procedura – Szkoła Podstawowa nr 12 i MOS

Cel: wszyscy uczniowie w miejscach schronienia i policzeni w ciągu 5 minut od sygnału.

przebieg alarmu · od sygnału do powrotu do sal

Budynek opuszczamy tylko wtedy, gdy sam grozi zawaleniem lub pożarem i służby wskażą drogę; w każdym innym przypadku grupy schodzą do schronienia i czekają na odwołanie.

Faza 1. Sygnał (0–1 min)

1. Nauczyciel przerywa zajęcia i mówi spokojnie: „Alarm powietrzny. Zostawiamy rzeczy, idziemy do schronienia."
2. Bierze listę obecności (wydruk lub telefon z e-dziennikiem), kartę sali i – jeśli są – leki uczniów przewlekle chorych.
3. Okna zamknięte, urządzenia wyłączone, drzwi sali zamknięte (bez klucza).

Faza 2. Przejście do schronienia (1–5 min)

1. Klasa idzie w parach przypisaną trasą; nauczyciel na końcu, pierwszy uczeń (gospodarz klasy) prowadzi.
2. Trasa omija przeszklone hole, klatki z dużymi oknami i wyjścia zewnętrzne.
3. Uczniów z niepełnosprawnością ruchową prowadzi przypisany asystent lub nauczyciel wspomagający.
4. Pracownicy obsługi sprawdzają toalety, szatnie, korytarze, bibliotekę i świetlicę i kierują te osoby do najbliższego schronienia.

Faza 3. W schronieniu (do odwołania)

1. Uczniowie siadają przy ścianach wewnętrznych, z dala od drzwi i okien; przy wybuchu – postawa ochronna (nisko, ręce na karku).
2. Nauczyciel liczy uczniów i melduje koordynatorowi strefy: klasa, liczba obecnych, braki, ranni.
3. Uczeń nieobecny w grupie = natychmiastowa informacja do koordynatora; nauczyciel nie wraca po niego sam.
4. Telefony uczniów wyciszone i w kieszeniach; jeden telefon nauczyciela do kontaktu z koordynatorem.
5. Nauczyciel utrzymuje spokój: mówi cicho, wyjaśnia, organizuje proste zajęcia (rozmowa, zagadki); uczniów w panice obejmuje opieką pedagog lub psycholog.
6. Wyjście do toalety tylko w grupie z dorosłym, po zgodzie koordynatora.

Faza 4. Odwołanie

1. Grupa zostaje na miejscu aż do polecenia dyrektora; samo ucichnięcie syreny nie wystarcza.
2. Klasy wracają kolejno, w kolejności podanej przez koordynatora; nauczyciel ponownie liczy uczniów w sali.

Sytuacje szczególne

Gdzie są uczniowie	Co robimy
Przerwa	Uczniowie idą do schronienia swojej klasy; nauczyciele dyżurni kierują ruchem; wychowawca liczy na miejscu
Boisko, zajęcia na zewnątrz	Do budynku najkrótszą drogą, biegiem; jeśli to niemożliwe – najbliższy murowany budynek, zagłębienie terenu; nie chować się za płotem ani pod drzewem
Hala sportowa / basen MOS	Trener wyprowadza grupę do schronienia hali; z basenu – ręcznik, klapki, bez przebierania się
Stołówka	Posiłek przerwany; personel kuchni wyłącza urządzenia i gaz, idzie z uczniami
Egzamin, sprawdzian	Przerwany; arkusze zostają w sali, przewodniczący zespołu nadzorującego zabiera protokół
Wycieczka, wyjście	Kierownik wycieczki stosuje się do poleceń służb i gospodarza obiektu, chowa grupę w najbliższym budynku, melduje dyrektorowi telefonicznie

6. Procedura – Przedszkole nr 55

W przedszkolu obowiązują te same fazy co w szkole, ale każdą grupę prowadzą zawsze dwie osoby dorosłe, a dzieci nie mogą się rozproszyć ani na moment.

Faza 1. Sygnał (0–1 min)

1. Nauczycielka przerywa zajęcia słowami ustalonymi z dziećmi na ćwiczeniach (np. „Idziemy do bezpiecznego miejsca") – bez słowa „bomba" czy „atak".
2. Zabiera listę dzieci, telefon i plecak ewakuacyjny grupy (leki, chusteczki, przekąska, woda).
3. Pomoc nauczyciela / woźna oddziałowa zamyka okna i ustawia dzieci.

Faza 2. Przejście (1–5 min)

1. Dzieci idą „wężykiem" trzymając się za ręce lub linki spacerowej; nauczycielka prowadzi, pomoc zamyka szyk.
2. Najmłodsze lub niesamodzielne dzieci pomoc nauczyciela przenosi lub prowadzi za rękę.
3. Podczas leżakowania dzieci nie są ubierane – tylko kapcie i koc z leżaczka.
4. Nie wychodzimy na zewnątrz, także jeśli schronienie leży w innym budynku zespołu – wtedy korzystamy z najlepszego miejsca w budynku przedszkola.

Faza 3. W schronieniu

1. Dzieci siedzą w grupie na kocach przy ścianie wewnętrznej; nauczycielka liczy je **dwukrotnie** i melduje koordynatorowi.
2. Dorośli zajmują dzieci: piosenki, bajki, zabawy paluszkowe; mówimy cicho i spokojnie, nie okazujemy lęku.
3. Woźna / pomoc nauczyciela odpowiada za picie, toaletę (nocnik, pieluchy, ubrania na zmianę) i koce.
4. Dziecko płaczące przytulamy i zajmujemy osobno, nie odciągając drugiej osoby dorosłej od grupy.

Faza 4. Odwołanie i po alarmie

1. Powrót do sal wyłącznie na polecenie dyrektora; ponowne liczenie dzieci.
2. Krótka rozmowa z dziećmi o tym, że „byliśmy bezpieczni", spokojna zabawa.
3. Dzieci wydawane rodzicom dopiero po odwołaniu alarmu, wyłącznie osobom upoważnionym, z odnotowaniem godziny.

7. Podział ról

Każda rola ma imiennie wyznaczoną osobę i zastępcę (załącznik do zarządzenia); każdy pracownik zna swoje zadanie i zadanie, które wykonuje w zastępstwie.

Rola (osoba / zastępca)	Po sygnale (0–5 min)	W schronieniu	Po odwołaniu
Dyrektor – kierownik akcji	Potwierdza alarm (syrena, RSO, Alert RCB); ogłasza alarm wewnętrzny; poleca zamknąć gaz i wentylację	Zbiera meldunki od koordynatorów; kontakt z organem prowadzącym, służbami, UM Katowice; podejmuje decyzje	Ogłasza wyjście ze schronienia; zarządza ocenę budynku; decyduje o dalszych zajęciach; sporządza notatkę
Koordynator strefy – szkoła (wicedyrektor SP 12)	Kieruje ruchem na korytarzach	Zbiera stany liczbowe klas, zgłasza braki i rannych dyrektorowi	Wypuszcza klasy kolejno
Koordynator strefy – przedszkole (wicedyrektor P55)	Sprawdza, czy wszystkie grupy wyszły z sal i łazienek	Zbiera stany grup, nadzoruje zaopatrzenie (woda, koce)	Wypuszcza grupy, nadzoruje wydawanie dzieci
Koordynator strefy – MOS	Sprowadza grupy z hali, basenu, boisk	Melduje dyrektorowi stany grup sportowych i osób z zewnątrz	Informuje kluby i trenerów zewnętrznych

Rola (osoba / zastępca)	Po sygnale (0–5 min)	W schronieniu	Po odwołaniu
Nauczyciel / wychowawca / trener	Przerywa zajęcia, zabiera listę, prowadzi grupę	Liczy, melduje, dba o spokój, nie opuszcza grupy	Ponownie liczy w sali, krótko rozmawia z uczniami
Pomoc nauczyciela, woźna oddziałowa, asystent	Zamyka okna, ustawia dzieci, zabiera plecak grupy; prowadzi dzieci niesamodzielne	Opieka bytowa: woda, toaleta, koce, pieluchy	Pomoc w powrocie i ubieraniu dzieci
Nauczyciel dyżurny / bez zajęć	Sprawdza toalety, szatnie, bibliotekę, świetlicę, gabinety	Wsparcie w największej grupie lub przy uczniach ze SPE	Wsparcie koordynatora
Konserwator / woźny	Zamyka zawory gazu, wyłącza wentylację i klimatyzację; otwiera pomieszczenia schronienia; zamyka wejścia zewnętrzne po wejściu wszystkich	Zabezpiecza latarki, gaśnice, klucze; obserwuje wejście dla służb	Oględziny budynku z dyrektorem, zgłasza szkody
Sekretariat – łącznik	Zabiera telefon służbowy, książkę wejść, listę pracowników i gości	Prowadzi rejestr zdarzeń i godzin; obsługuje kontakt ze służbami	Przygotowuje listę obecności do wydawania uczniów
Pracownik ds. komunikacji z rodzicami	Wysyła przez e-dziennik szablon nr 1	Odpowiada na pytania rodziców; wysyła aktualizacje co 30 min	Wysyła szablon nr 2 (odwołanie, zasady odbioru)
Pielęgniarka, pedagog, psycholog	Zabierają apteczkę główną i leki uczniów przewlekle chorych	Pierwsza pomoc, opieka nad uczniami w panice	Rozmowy wspierające, wsparcie rodziców i pracowników
Personel kuchni i stołówki	Wyłącza kuchenki, gaz, urządzenia; prowadzi uczniów ze stołówki	Wydaje wodę i żywność z zapasu	Kontrola urządzeń przed ponownym uruchomieniem
Uczniowie	Zostawiają rzeczy, idą w parach za nauczycielem	Siedzą cicho, wyciszony telefon, zgłaszają złe samopoczucie	Wracają do sal z nauczycielem
Rodzice	Nie przyjeżdżają po dziecko, nie dzwonią do szkoły	Nie gromadzą się przed placówką, nie blokują dojazdu	Odbierają dziecko po komunikacie, zgodnie z zasadami odbioru

Wzory komunikatów do rodziców (e-dziennik, SMS)

Szablon nr 1 – ogłoszenie: „W związku z alarmem uczniowie i dzieci ZSiP nr 1 przebywają w miejscach schronienia w budynku pod opieką nauczycieli. Prosimy NIE przyjeżdżać do placówki i nie dzwonić. Kolejne informacje prześlemy tą drogą.”

Szablon nr 2 – odwołanie: „Alarm został odwołany. Wszystkie dzieci są bezpieczne / [informacja indywidualna]. Zajęcia [są kontynuowane / kończą się o godz. …]. Odbiór dzieci: [miejsce, zasady].”

8. Miejsca schronienia, wyposażenie i ćwiczenia

Miejsca schronienia wskazuje dyrektor po oględzinach z przedstawicielem organu prowadzącego (Miasto Katowice) i uzgodnieniu z organem ochrony ludności; każda klasa i grupa ma przypisany sektor.

Kryteria wyboru miejsca

1. Pomieszczenia podziemne (piwnica, suterena); gdy ich brak – najniższa kondygnacja.
2. Co najmniej dwa wyjścia z kondygnacji na zewnątrz.
3. Brak lub minimum okien i przeszkleń; dwie ściany między ludźmi a ścianą zewnętrzną.
4. Korytarz wewnętrzny dopuszczalny, jeśli nie grozi mu spadanie elementów (podwieszane sufity, szafki).
5. Dostępne w godzinach pracy; klucze w miejscu znanym wyznaczonym pracownikom.

Przydział miejsc (do uzupełnienia)

Budynek / kondygnacja	Miejsce schronienia	Przypisane klasy / grupy	Pojemność (os.)	Odpowiedzialny
SP 12 – piwnica	…	…	…	…
SP 12 – parter, korytarz wewnętrzny	…	…	…	…
Przedszkole nr 55	…	…	…	…
Hala / basen MOS	…	…	…	…
Najbliższe miejsce doraźnego schronienia poza placówką (wg UM Katowice / aplikacji „Schrony” PSP)	…	tylko na polecenie służb	…	…

Pomieszczenia wyłączone z użytku podczas alarmu: sale z dużymi przeszkleniami, hole, świetliki, sala gimnastyczna z oknami dachowymi – **do wskazania**.

Wyposażenie każdego miejsca schronienia (przegląd raz w miesiącu)

- ☐ Latarki i oświetlenie awaryjne, zapasowe baterie
- ☐ Radio na baterie, krótkofalówki lub inny środek łączności wewnętrznej
- ☐ Woda pitna (min. 1,5 l na osobę) i kubki
- ☐ Apteczka, rękawiczki, koc termiczny
- ☐ Koce lub maty do siedzenia
- ☐ Środki higieny, worki na odpady, rozwiązanie sanitarne (wiadro z pokrywą, worki)
- ☐ Plan schronienia z przydziałem klas i listą telefonów alarmowych
- ☐ Przedszkole dodatkowo: żywność o długim terminie, pieluchy, chusteczki, ubrania na zmianę, zabawki wyciszające

Po odwołaniu alarmu

1. Dyrektor z konserwatorem ogląda budynek (szyby, instalacje, zapach gazu) przed powrotem do sal.
2. Gdy budynek jest uszkodzony – grupy pozostają w schronieniu, dyrektor wzywa służby (112).
3. Sekretariat sporządza notatkę: godziny alarmu, stany liczbowe, zdarzenia, braki w wyposażeniu.
4. Pedagog i psycholog organizują wsparcie dla uczniów, rodziców i pracowników.

Ćwiczenia i szkolenie

- Pierwsze ćwiczenie w ciągu 3 miesięcy od początku roku szkolnego, kolejne wg harmonogramu dyrektora; obowiązkowo po zmianie miejsc, tras, obsady lub treści procedury.
- Ćwiczenia alarmu powietrznego i pożarowego prowadzimy osobno, by utrwalić różnicę: „w dół i do środka” vs „na zewnątrz”.
- Każdy pracownik potwierdza podpisem zapoznanie się z procedurą; rodzice otrzymują informację o zasadach na początku roku szkolnego.
- W każdej sali przy drzwiach: karta sali (miejsce schronienia, trasa, sygnał).

Źródła

- Rozporządzenie MSWiA z 14 maja 2025 r. w sprawie alarmów i komunikatów ostrzegawczych, Dz.U. 2025 poz. 645
- Portal Oświatowy: Atak z powietrza – co ma zrobić dyrektor? MSWiA przygotowało instrukcję dla szkół i przedszkoli (2.10.2026)
- PAP Samorząd: Do szkół trafiła instrukcja postępowania w przypadku ataku z powietrza (1.10.2026)
- Dziennik.pl: Oficjalna instrukcja MSWiA i MEN dla szkół na wypadek ataku z powietrza
- Portal Oświatowy: MSWiA przygotuje dodatkowe wytyczne dotyczące ewakuacji szkół
- Dokument wyjściowy: „Podstawy uruchomienia procedury – zagrożenie atakiem z powietrza” (materiał własny)